

Krista, a previđamo Krista koji doslovno živi na rubu, u siromašnima, u siromašnim predgrađima Rio de Janeira” (122).

Nediljko A. Ančić
nancic@kbj-st.hr

Budućnost župe

Brigita PERŠE, *Prihodnost župnije. Študija na primeru župnij Ljubljanske nadškofije*, Acta Theologica Sloveniae – 4, Teološka fakulteta, Ljubljana, 2011., 216 stranica.

U skladu sa zahtjevom *aggiornamenta*, koji se nipošto ne smije shvatiti samo kao jednokratna prilagodba određenom trenutku nego ga valja pojmiti kao trajno nastojanje oko usklađivanja pastorala s konkretnim okolnostima u određenom vremenu i prostoru, institucija župe traži neprestano novo preispitivanje. Tim više, s jedne strane, što se okolnosti u kojima župa postoji i djeluje neprestano mijenjaju, te, s druge strane, što se može reći da kršćanstvo ne samo što do danas nije uspjelo posve evangelizirati svijet, nego čak postoje suprotni trendovi, tj. vjerska praksa opada, raste broj distanciranih kršćana, a mnogi čak i istupaju iz Crkve, pojavljuju se novi oblici poganstva, kultura i suvremeno društvo sve su manje prožeti kršćanstvom i kršćanskim vrijednostima, itd. Sve nas to prisiljava da još jednom temeljito preispitamo pastoralne modele, a među njima osobito župu kao osnovnu pastoralnu jedinicu u današnjoj Crkvi. Postavlja se pitanje jesu li naši postojeći pastoralni modeli prikladni za današnje vrijeme i prostor. Prate li oni način života, potrebe i probleme suvremenoga, postmodernog čovjeka? Je li župa prikladan oblik evangelizacije današnjeg čovjeka i društva, posebice tradicionalna župa, koja je produkt brojnih povijesnih interakcija, rezultat različitih tokova, koja je nastala u određenim povijesnim okolnostima i povremeno se transformirala zadržavajući ipak gotovo sve do danas obilježja nekih drugih vremena i društva koje je u cjelini bilo - barem deklarativno - kršćansko? Već je na prvi pogled dvojbeno kako neka institucija koja je svojedobno bila u skladu s vremenom i prostorom u kojem su vladale drukčije okolnosti i drukčiji način života, može i danas biti prikladan oblik pastorala premda se u međuvremenu društvo pod svim vidicima drastično promijenilo, a ona je ostala manje-više ista. Današnje društvo obilježeno je

posvemašnjim pluralizmom religija i vrijednosnih sustava te kršćanstvo više u njemu nema presudnu i odlučujuću ulogu.

Imajući sve to u vidu, može se reći da je novo promišljanje župe imperativ koji pred Crkvu danas stavlja ne samo *aggiornamento* II. vatikanskog sabora nego i cjelokupni nalog naviještanja evanđelja svim ljudima, na njima - u najširem smislu - razumljivu jeziku. Stoga se Crkva ne treba bojati "izići iz Nazareta" tj. "napustiti navike" i uhodane običaje te "sići u Kafarnaum", tj. "izručiti se promjeni, susretima, onomu što danas nazivamo suočavanje s 'modernom', sa 'složenošću', s 'pluralizmom'. Sići u Kafarnaum znači dakle suočiti se s novim načinom života, s ljudima, sa svakodnevnim životom, koji je obilježen teškim radom i patnjom, novim i nesigurnošću" (Carlo M. Martini). Potrebno je čitati današnje "znakove vremena" i njima prilagođavati svoje djelovanje, a ne prepustiti se "pastoralnoj nostalgiji" za nekim prošlim vremenima.

Stoga je ovo istraživanje dr. Perše o župi danas iznimno aktualno i nasušno potrebno, jer se autorica hvata u koštac sa svim važnijim pitanjima koja se nameću u osmišljavanju pastoralnog djelovanja prilagođenog našem vremenu i prostoru. Svjesna brojnih problema s kojima se Crkva danas susreće, dr. Perše se upušta u temeljitu analizu župe kao temeljne pastoralne jedinice te nastoji prepoznati probleme i na koncu ponuditi odgovarajuća rješenja za unaprjeđenje župnog pastorala danas.

U prvom dijelu svojega rada autorica donosi kratak povijesni pregled nastanka i razvoja župe, te prikazuje najznačajnije promjene župe, od njezina nastanka do danas. Zaključak koji se na temelju tog povijesnog pregleda sam po sebi nameće, jest kako je župa institucija koja je nastala u određenom vremenu i prostoru zbog određenih pastoralnih potreba i kako se ona tijekom vremena, ovisno o aktualnim okolnostima, transformirala, te nije nešto čvrsto, zauvijek fiksirano i nepromjenljivo; odnosno, današnja je župa zapravo rezultat brojnih interakcija i zahvata u njezinoj dugotrajnoj povijesti. Iz toga slijedi da je već na temelju te reformske tradicije i danas opravdano govoriti o novoj prilagodbi župe, kojom bi se ona uskladila s današnjim okolnostima. Primjerice, kao što je u nekom povijesnom razdoblju zbog velike udaljenosti i loših putova prijeka pastoralna potreba bila da se u takvim okolnostima formiraju nove župe s kompaktnim teritorijem, tako da vjernici mogu lakše dolaziti u crkvu i sudjelovati u duhovnom životu župe, jednako se tako danas, zbog prevelike dinamike, mobilnosti i neprestane migracije nameće potreba za

posve drukčijim oblikom župe, i možda veća sklonost prema "župi izbora", naspram statičnoj župi, vezanoj uz mjesto prebivališta. Povijesni pregled župe svakako posvješćuje činjenicu da je župa nešto promjenljivo i da joj je potrebna neprestana prilagodba (*aggiornamento*) kako bi što bolje ispunjavala svoju funkciju.

U drugom dijelu autorica donosi konkretno istraživanje, u kojem uspoređuje vjerske indikatore na temelju kvantitativnih (statističkih) podataka iz pojedinih župa u Ljubljanskoj nadbiskupiji. To je istraživanje, što je iznimno važno, provedeno interdisciplinarno (praktična/pastoralna teologija, pastoralna sociologija, pastoralna psihologija, statistika, religiozna pedagogija i katehetika). U tom dijelu rada autorica je pokazala svoje znanje iz pastoralne sociologije i statistike, te se služi brojnim relevantnim studijima domaćih i stranih pastoralnih teologa. Statistički podaci zorno su prikazani u tablicama i grafikonima, kako u drugom dijelu, tako i u završnom dijelu knjige, *Dodatku*. Ovaj drugi dio knjige, s *Dodatkom*, tj. statističku znanstveno-istraživačku analizu župa u Ljubljanskoj nadbiskupiji, smatramo osobito značajnim, budući da autorica donosi konkretne terenske podatke, analizira ih i razvrstava te na temelju njih brojčano i grafički prikazuje aktualno stanje u župama Ljubljanske nadbiskupije, što se zapravo može uzeti kao paradigma općeg stanja župa u Sloveniji, pa i šire. Autorica na temelju kvantitativnih podataka pokazuje kako aktualna paradigma u suvremenom slovenskom društvu nije više "kršćansko društvo", nego "pluralizam". U skladu s time, ne može se više ni ustrajati na uhodanom modelu župe, nego valja tražiti nove načine, kako bi župa danas u Sloveniji primjereno mogla odgovoriti na aktualne izazove, pitanja i probleme čovjeka, Crkve i društva.

Autorica stoga u trećem dijelu skicira kakva bi trebala biti buduća župa, prilagođena suvremenom pluralističkom postmodernom čovjeku. Donosi različite modele, služeći se načelom korelacije i suodnosa modela s njemačkoga govornog područja i slovenskih modela. Služi se saborskom i poslijesaborskom teologijom i ekleziologijom, potvrđujući to najnovijim smjernicama opće Crkve kao i mjesne slovenske Crkve te sugerira neka načela za župu budućnosti, koja bi morala djelovati organski. Na temelju statističkih podataka pokazuje kako je služba dijakonije daleko najmanje zastupljena u župnom životu (sa samo 5,8 %) naspram službe naviještanja (*martyria*, 35,7 %) i bogoslužja (*leiturgia*, 58,5 %), premda je Isus bezbroj puta isticao upravo važnost dijakonije (Posljednji sud, milosrdni Samarijanac i dr.), te ističe model kojim

bi se uspostavila idealna ravnoteža između sve četiri temeljne kršćanske službe.

Jednako tako govori o odnosima koji bi trebali vladati u župi. Osobito ističe važnost vjernika laika, koji više ne bi smjeli biti manje vrijedan 'stalež' u Crkvi (što je u Crkvi izričito prisutno od Gracijanova dekreta pa do II. vatikanskog sabora), potkrjepljujući njihovu ulogu suvremenom teologijom i eklezijologijom.

Smatramo da će ova knjiga dr. Perše biti od iznimne koristi za sve one koji se zanimaju za pastoral i pastoralne probleme u Crkvi danas, i to ne samo na slovenskom području nego i šire, budući da se analizirani primjeri iz župa Ljubljanske nadbiskupije lako mogu uzeti i kao paradigma općeg stanja u župama danas na širim srednjoeuropskim prostorima, a istaknuti modeli mogu barem djelomice poslužiti u osmišljavanju pastoralnog djelovanja bilo koje današnje župe. A o obnovi župe ovisit će u konačnici i obnova Crkve, kao što autorica ističe u uvodnim mislima trećega dijela knjige. Jer premda se Krist nalazi već i tamo "gdje su dvojica ili trojica sabrana u njegovo ime", župa ipak ostaje temeljna institucionalna jedinica Crkve, pa je zbog toga upravo od presudne važnosti neprestano je podvrgavati *aggiornamentu*, tj. preispitivanju i prilagodbi suvremenim okolnostima.

Stipe Nimac OFM
stipe.nimac@st.t-com.hr

Veličina malenosti

Bernardin ŠKUNCA, *Franjo Asiški, skladatelj Božje ljepote*, GK, Zagreb 2011., 255 stranica.

Knjiga *Franjo Asiški, skladatelj Božje ljepote* satkana je od šest poglavlja koja zajedno tvore skladnu i jedinstvenu cjelinu: 1. *Franjo Asiški – ikona u velikom mozaiku Božje ljepote*; 2. *Franjo Asiški od življenja s izvora ljepote u Svetom Trojstvu do očaranosti ljepote Krista na križu*; 3. *Dva lika Raspetoga u duhovnom putu Franje Asiškoga*; 4. *Franjevci između pasionskog-patničkog vala u srednjem vijeku i događaja stigmatizacije njihova utemeljitelja*; 5. *'Krist slave' i 'Patnički Krist' – jedan Krist*; 6. *Radost duhovne poruke i trajnost Božje ljepote u osebujnoj malenosti Franje Asiškoga*.